

22. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
23. Національний університет біоресурсів та природокористування України
24. Національний університет водного господарства та природокористування
25. Одеська державна академія будівництва
26. Одеський національний економічний університет
27. Одеський національний політехнічний університет
28. Регіональний фонд підтримки підприємництва по Хмельницькій області
29. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
30. ТЗОВ «Кожтекс» ЛТД
31. Університет банківської справи
32. Університет державної фіскальної служби України
33. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
34. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
35. Хмельницький інститут імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом
36. Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
37. Хмельницький національний університет
38. Хмельницький приватний ліцей «Гармонія»
39. Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова
40. Центральноукраїнський національний технічний університет
41. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Коваленко В.В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет*

**ВПЛИВ КРЕДИТНОГО ТА ПРОЦЕНТНОГО КАНАЛІВ
ТРАНСМІСІЙНОГО МЕХАНІЗМУ НА РОЗВИТОК НЕФІНАНСОВИХ
КОРПОРАЦІЙ**

Визначальна роль кредитного каналу трансмісійного монетарного механізму в економічному зростанні держави визначено у Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [1], де визначено, що основним завданням банків в механізмі фінансового посередництва, є надання банківських послуг щодо акумуляції вільних коштів юридичних і фізичних осіб та спрямування цих коштів економічним суб'єктам, які їх потребують. При цьому слід зазначити, що головна роль банків у економічній системі держави полягає в кредитуванні економіки, тобто в наданні економічним суб'єктам додаткових фінансових ресурсів із метою здійснення їхньої основної діяльності. Кредит покликаний забезпечити фінансування нових капітальних інвестицій, купівлі фінансових і нефінансових активів та збільшення споживання й фінансування [2, с. 8].

За допомогою процентного каналу поширюється вплив на економіку через регулювання процентних ставок, а через них – на сукупний попит і виробництво. Впливаючи на економіку через процентний канал, центральний банк регулює ціну грошей і капіталу як у коротко-, так і довгостроковій перспективі, що позначається на динаміці заощаджень, витрат та інвестицій [3, с. 116].

Якщо розглядати обсяг кредитів, наданих резидентам у розрізі секторів економіки (табл. 1), то слід відзначити, що найбільший обсяг кредитних ресурсів банківської системи направлена на підтримку нефінансових корпорацій.

Так, у 2019 р. на його підтримку було направлено 744647,8 млн грн., що на 243687,2 млн грн. більше ніж у 2010 р. Хоча, слід констатувати той факт, що у 2016 р. було надано кредитів на 77466,5 млн грн. більше, ніж у 2019 р. (при ситуації пікових збитків для банківської системи України). За аналізований період спостерігається у структурній компоненті обсягів кредитування переважання корпоративного бізнесу, ніж домашніх господарств.

Таблиця 1 - Кредити, надані резидентам України у розрізі секторів економіки за період 2007-2019 рр.

Суб'єкти кредитування	2010 р.		2013 р.		2016 р.		2019 р.	
	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %
інші фінансові корпорації	13430,3	1,8	19317,5	2,1	11583,0	1,2	9577,0	1,0
сектор загального державного управління	8817,3	1,2	5907,7	0,6	1429,9	0,1	4732,5	0,5
нефінансові корпорації	500960,6	68,4	691902,8	76,0	822114,3	82,3	744647,8	76,6
інші сектори економіки	209614,6	28,6	193653,8	21,3	163554,6	16,4	212913,6	21,9
усього	732822,8	100,0	910781,7	100,0	998681,9	100,0	971870,8	100,0

Джерело: складено автором за матеріалами [4]

Розглядаючи структуру наданих кредитів нефінансовим корпораціям, за цільовим спрямуванням (рис. 1), можна зробити висновок про те, що переважають інші кредити, які не націлені на розвиток нефінансових корпорацій.

Рисунок 1 - Структура кредитів, наданих нефінансовим корпораціям за цільовим спрямуванням за період 2007-2019 рр., %

Джерело: складено автором за матеріалами [4]

Динаміка кредитів, наданих нефінансовим корпораціям за строками (рис. 2), свідчить про те, що переважають короткострокові кредити, які в меншій мірі впливають на розвиток корпоративного бізнесу.

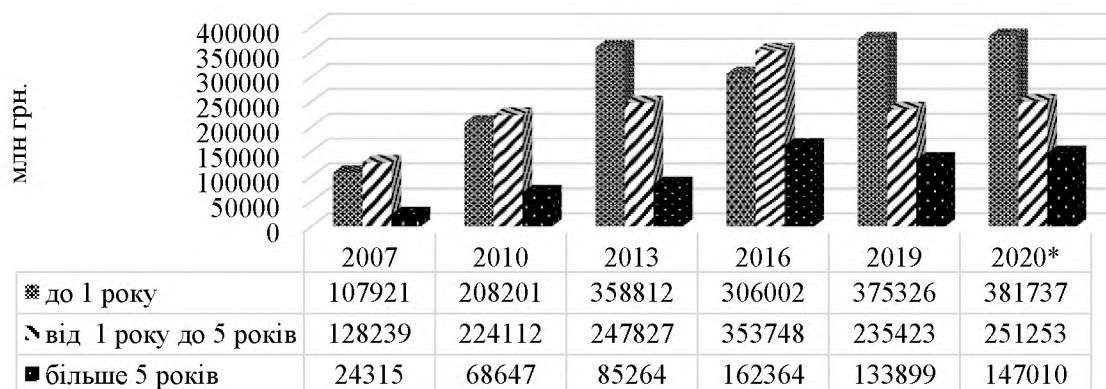

Рисунок 2 - Динаміка кредитів, наданих нефінансовим корпораціям за строками, млн грн.

2020* - станом на 01.07.2020

Джерело: складено автором за матеріалами [4]

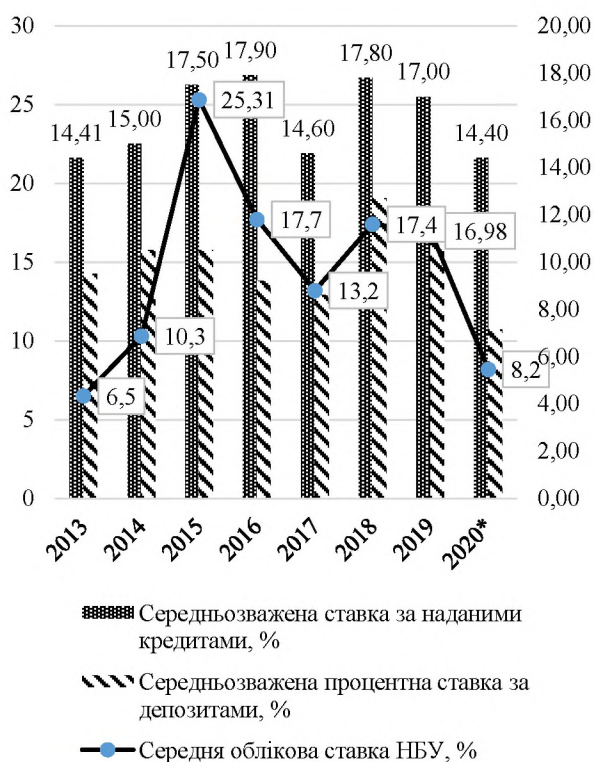
Так, їх сума у 2019 р. склала 375326 млн грн., що у порівнянні з попередніми роками має тенденцію до зростання. Про те, слід відзначити позитивну динаміку до зростання наданих кредитів на термін більше ніж п'ять років, що прослідковується на протязі аналізованого періоду. При цьому, 2016

р. слід вважати таким, що супроводжувався не виваженою кредитною політикою банків та дією кредитного каналу трансмісійного монетарного механізму, що і спричинило ситуацію найбільшого обсягу проблемних кредитів за цей період – 89,37 % (без урахування резервів до капіталу).

Функціонування кредитного каналу монетарного трансмісійного механізму тісно пов’язане з усіма іншими каналами, особливо процентним, валютним і грошовим. Цей взаємозв’язок має прояв через вплив облікової ставки центрального банку на вартість банківських ресурсів і ставки банківського кредитування.

Національний банк України характеризує вплив облікової ставки на фінансовий ринок та економіку завдяки досягненню ним операційної цілі монетарної політики, яка полягає в утриманні гривневих короткострокових міжбанківських ставок на рівні, близькому до облікової ставки, у межах коридору процентних ставок за інструментами постійного доступу. Однак, ціна банківського кредиту на ринку не знижується адекватно зміні облікової ставки, навіть, з урахуванням економічного лагу. Варто додати, що вартість депозитів знизилась значно суттєвіше. Це вказує на недосить ефективну дію процентного каналу трансмісійного механізму грошово-кредитної політики (рис. 3).

Для підвищення ефективності кредитного каналу доцільно реалізувати систему заходів щодо: поліпшення кредитного й інвестиційного клімату в державі; фінансового оздоровлення банківської системи, підвищення її стійкості до внутрішніх і зовнішніх шоків, зниження частки проблемних кредитів та підвищення рівня капіталізації банківської системи; поліпшення умов банківського кредитування та посилення механізмів захисту прав кредиторів і вкладників.

*2020- за перше півріччя

Рис. 3.1 Динаміка середньозваженої облікової ставки, процентних ставок за кредитами та депозитами за період 2013-2020* рр., %

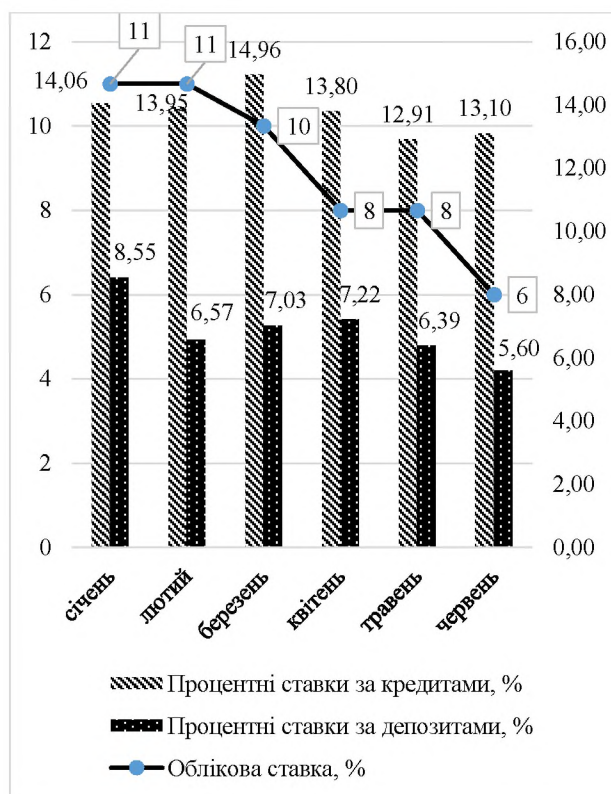

Рис.3.2 Динаміка облікової ставки, процентних ставок за кредитами та депозитами за перше півріччя 2020 р.

Рисунок 3 - Динаміка облікової ставки, процентних ставок за кредитами та депозитами за період 2013-2020* рр., %

Джерело: розраховано автором за матеріалами [17]

В посткризовий період виникає об’єктивна потреба переорієнтації монетарної політики центрального банку з рестрикційного напрямку на експансивний, який дозволить стимулювати внутрішній попит із боку реального сектору економіки. Зазначене потребує підвищення дієвості поряд з кредитним, процентним каналом монетарного трансмісійного механізму на підставі визначення процентної політики Національного банку України, орієнтованої на досягнення внутрішньої рівноваги між рівнями інфляції та економічним зростанням. За для досягнення такої рівноваги, за доцільне є забезпечення позитивного рівня облікової ставки не щодо наявної, а щодо очікуваної інфляції; підвищення ефективності процентної політики за рахунок

установлення оптимального коридору ринкових процентних ставок банків за кредитами й депозитами шляхом забезпечення контрольованості ставок грошового ринку; стимулювати кредитування банками реального сектору економіки на основі зниження ставок рефінансування банків для кредитування промисловості до 4-5 % з урахуванням рентабельності високотехнологічних галузей промисловості; забезпечення дієвості ключових елементів інфраструктури грошово-кредитного ринку.

Література

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 03.10.2020).
2. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. Фінанси України. 2016. № 5. С. 7-33.
3. Прасолова С.П. Вплив процентної політики Національного банку України на стан грошово-кредитної безпеки України та її економічне зростання. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2018. № 1 (86). С. 115-122.
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата звернення: 04.10.2020).